

(Ordinul Ministerului Educației, Culturii și Cercetării nr. 1124 din 20 iulie 2018) Chișinău. 2018., p.18

3. GOLUBIȚCHI, S., OBOROCEANU, V., Particularitățile textului literar în clasele primare. În: *Simpozion Internațional : RESPONSABILITATE PUBLICĂ ÎN EDUCAȚIE, Ediția a IX, 9-10 decembrie 2017*. Constanța: Editura CRIZON. 176p. pp.139-142. ISSN 2066-3358.
4. VLADA, M. Noi tehnologii de e-learning, Conferința Națională de Învățământ Virtual, CNIV, Soft are educațional, Editura Universității din București, 2003, ISBN 973-575-822-9

PERSPECTIVE DE REALIZARE A EVALUĂRII COMPETENȚELOR ȘCOLARE

Cornelia ONOFREI, prof. Școala Gimnazială Nr. 3 Galați, România

<https://orcid.org/0000-0001-7977-425X>

CZU: 373.091.27

DOI: 10.46727/c.04-05-11-2022.p162-168

Rezumat. Evaluarea este o parte integrantă a predării - învățării, oferind, în primul rând, profesorilor și elevilor informațiile necesare pentru dezvoltarea optimă a procesului educațional. Importanța abordării evaluative devine din ce în ce mai pronunțată și recunoscută ca fiind direct legată de reforma educațională din România.

Cuvinte-cheie: evaluare, măsurare, descriptori de performanță.

Summary: Assessment is an integral part of teaching - learning, primarily providing teachers and students with the information needed for optimal process development. Importance evaluative approach is becoming increasingly pronounced and recognized as directly linked to the educational reform in Romania.

Keywords: assessment, measurement, performance descriptors

Activitatea pedagogică cuprinde pe lângă acțiunile proprii – proiectare / anticipare, organizare, conducere, procese de instruire și educație – și acțiuni întreprinse cu scopul de a constata efectele propuse ca și felul în care activitatea și-a atins scopul.

Evaluarea în învățământ este o problemă veche cu conotații noi, un subiect controversat, în special, datorită încărcăturii sale morale (prin evaluare se realizează clasificări și selecții, se dau „verdicte” și se hotărăște soarta unor oameni).

Evaluarea este o activitate didactică complexă, parte esențială a procesul instructiv – educativ. Ausubel privea evaluarea ca fiind punctul final într-o succesiune de evenimente care cuprinde următorii pași: stabilirea scopurilor și a obiectivelor pedagogice, proiectarea și executarea programului de realizare a scopurilor, măsurarea rezultatelor aplicării programului. Rolul procesului de evaluare este de a cunoaște efectul activității realizate, astfel încât pe baza rezultatelor obținute acțiunile asupra subiectului să poată fi ameliorate, dar și perfecționate la timp. Procesul evaluativ trebuie privit în același timp și ca un punct de pornire, deoarece activitatea este adaptată nevoilor de educație și posibilităților reale de a le satisface, acțiunea de învățare fiind bazată pe o structură ciclică în care evaluarea are funcție reglatoare.

"A evalua" face trimitere la multe verbe, dar sinonimia cu acestea este, adesea, imperfectă: *a aprecia, a considera, a constata, a estima, a cântări, a măsura, a nota, a observa, a valida*; se evaluează

peste tot și totul, iar educația nu a scăpat acestui val. Așa cum spune Paul Valery, evaluarea este unul dintre acele *cuvinte care fac toate meseriile*.

Steliana Toma privește evaluarea ca un proces de măsurare și apreciere a valorii rezultatelor sistemului de învățământ fie privit integral, fie văzut din perspectiva unei părți a acestuia, în acest sens referindu-se la eficiența resurselor utilizate, dar și la condițiile și strategiile folosite. Ea propune ca rezultatele obținute prin evaluare să fie comparate cu obiectivele propuse, cu scopul de a se lua decizii pentru îmbunătățirea și perfecționarea activității.

Terry Tenfrink consideră că evaluarea în învățământ este un proces de obținere a informațiilor – asupra elevului, profesorului însuși sau asupra programului educativ – și a acestor informații în vederea elaborării unor aprecieri care trebuie să fie utilizate în vederea adoptării unor decizii.

Ioan Jinga conturează evaluarea ca un proces deosebit de complex prin care sunt comparate rezultatele obținute în activitatea instructiv – educativă cu obiectivele prognozate (evaluarea calității), cu resursele utilizate (evaluarea eficienței) sau cu rezultatele anterioare (evaluarea progresului).

Evaluarea face parte intrinsecă din procesul de predare – învățare, deoarece oferă informații elevilor și cadrelor didactice despre eficacitatea și modul în care s-a desfășurat procesul în sine. Importanța demersului evaluativ devine din ce în ce mai accentuată și recunoscută, fiind în legătură directă cu reforma educațională începută în România.

Conceptul de evaluare a suscitat interesul specialiștilor și astfel putem identifica *trei categorii de definiții*:

Definițiile „vechi”; care considerau că a evalua presupune doar a măsura a rezultatele obținute de elevi în pregătirea lor;

Definițiile Pedagogiei prin obiective (PPO), care conturează procesul de evaluare în funcție de obiectivele educaționale;

Definițiile „noi”, actuale, moderne, care concep evaluarea ca apreciere, ca emitere de judecăți de valoare despre ceea ce a învățat și cum a învățat elevul, pe baza unor criterii precise, bine stabilite anterior.

Cele mai recente definițiile date procesului de evaluare școlară au multe note comune, dar și destule elemente diferite. Din multitudinea de variante, se poate desprinde următoarea definiție: *„A evalua înseamnă a emite judecăți de valoare privind învățarea de către elev, pe baza unor criterii adecvate obiectivelor fixate, în vederea luării unor decizii”*.

Sensul termenului de evaluare cuprinde diferite conotații, în funcție de realitățile educaționale: evaluarea programelor și a elevilor, evaluarea profesorilor.

Din perspectiva factorilor implicați în procesul didactic, evaluarea poate fi:

- *pentru profesori*, o activitate etapizată, la capătul căreia educatorul își dă seama care este pregătirea elevului la un moment dat la disciplina sa, în comparație cu așteptările lui și cu cerințele programei școlare;
- *pentru elevi*, mijlocul prin care ei realizează, cum sunt percepuți de către profesori și cum le apreciază aceștia pregătirea. Nu întotdeauna evaluarea profesorului corespunde cu autoevaluarea făcută de către elev propriei pregătiri. Pentru a evita neînțelegerile sunt necesare niște standarde, adică niște etaloane ale pregătirii la care să se poată raporta atât elevii, cât și profesorii.
- *pentru managerul școlii*, evaluarea nu vizează doar pregătirea elevilor. Ea își extinde aria și spre pregătirea profesorilor, stilul lor de predare și de evaluare, dar și condițiile materiale sau programele analitice;
- *pentru mentori, metodiști, evaluatorii externi*, evaluarea se lărgțește: de la calitatea conducerii școlii care vizează competența directorului, până la climatul școlar, activitatea consiliului profesoral, conlucrarea școlii cu familia și alte aspecte ce vizează calitatea actului instructiv-educativ;
- *pentru familie*, evaluarea este o cale de a ști unde se situează copilul și ce perspective are de a continua această pregătire într-un anumit domeniu.

Pentru toți factorii implicați în pregătirea elevilor, ca și pentru elevi, evaluarea este barometrul care indică în orice moment starea pregătirii școlare, nivelul performanțelor obținute în raport cu cele proiectate prin curriculum.

Profesorul Ion T. Radu tratează evaluarea ca fiind o activitate de colectare, prelucrare și interpretare a informațiilor care vizează starea și funcționarea sistemului, rezultatele obținute, dar și activitatea care conduce la interpretarea acestora și influența exercitată asupra evoluției sistemului.

Domeniul evaluării este un domeniu aflat într-o permanentă transformare, transformări ce se pot înscrie în următoarele tendințe:

- extinderea conceptului de evaluare de la simpla înregistrare a rezultatelor obținute la analiza drumului parcurs până la obținerea acesteia;
- integrarea acțiunii de evaluare, ca parte definitorie a actului de predare-învățare;
- raportarea rezultatelor la obiectivele definite.

Evaluarea este o activitate complexă care constă în realizarea a trei etape principale: *măsurarea, aprecierea și decizia*.

Măsurarea presupune utilizarea unor procedee prin care se stabilește o relație funcțională între un ansamblu de simboluri (cifre, litere, calificative, buline) și un ansamblu de obiecte și fenomene pe care și le-a însușit o persoană, sau nu. Când obiectul măsurării îl constituie fenomene proprii educației, aceasta trebuie înțeleasă într-un sens mai larg, ca o operație prin care lucrurile

sunt observate și diferențiate. Procesul de măsurare se poate realiza și prin observare, având astfel un caracter informal.

În procesul de evaluare, măsurarea reprezintă primul pas, exactitatea ei fiind dependentă de calitatea instrumentelor folosite și de modul în care acestea sunt folosite. Măsurătorile rezultatelor sau a aptitudinilor școlare este absolut necesar să fie efectuate cu obiectivitate.

Aprecierea vizează emiterea unor judecăți de valoare asupra fenomenului evaluat pe baza datelor obținute prin măsurare, prin raportarea acestora la un termen de referință, la un sistem de valori sau criterii. Calitatea ei este dependentă în mod sensibil de experiența și trăsăturile de personalitate ale evaluatorului. Tocmai de aceea aprecierile emise asupra rezultatelor școlare prezintă în multe cazuri o oarecare notă de subiectivism. Interpretarea rezultatelor evaluării se poate realiza în funcție de următoarele criterii: obiectivele stabilite la începutul programului instructiv educativ, progresul sau regresul înregistrat de la penultima față de ultima evaluare, depășirea nivelului anterior de pregătire și dezvoltarea potențialului psihopedagogic al elevului.

Decizia se exprimă prin concluziile desprinse în urma interpretării datelor aferente măsurării și prin măsurile introduse pentru îmbunătățirea activității în etapa următoare a procesului instructiv – educativ.

Se poate spune că evaluarea este un proces complex ale cărui caracteristici pot fi sintetizate astfel:

- evaluarea rezultatelor școlare nu este un scop în sine, ci un mijloc în slujba progresului elevului;
- evaluarea este o operație indispensabilă în procesul educativ;
- evaluarea trebuie să aprecieze înainte de toate, drumul parcurs de elev (a făcut acesta progrese sau nu?);
- evaluarea trebuie să ajute elevul ca să înțeleagă ce performanță a atins și să-l conducă spre autodepășire;
- pentru a evalua corect, educatorul trebuie să fie neutru și obiectiv pe cât posibil;
- a evalua un elev înseamnă a-i comunica stadiul însușirii unor cunoștințe, abilități;
- evaluarea trebuie să fie în folosul copilului, în serviciul lui, ea trebuie să-l ajute să-și construiască viitorul, pentru că elevul nu e altceva decât o ființă în devenire, în creștere, în plin proces de formare a personalității.

În învățământul primar s-au produs numeroase schimbări în ceea ce privește evaluarea. În sistemul de învățământ românesc, la ciclul primar s-a renunțat la sistemul de notare cu cifre (acesta a fost înlocuit cu calificative) și s-a instituit o legătură mai clară între obiective și evaluare, prin intermediul *descriptorilor de performanță*. Introducerea calificativelor a determinat apariția altor modalități de evidențiere a performanțelor școlare la sfârșitul anului școlar (diplome pentru fiecare disciplină) și, evident renunțarea la media anuală și înlocuirea acesteia cu calificativul anual.

Argumentele care au fost aduse în favoarea noului sistem de evaluare sunt multiple, dintre acestea se pot enumera: sistemul de notare cu zece trepte era mai discriminativ și destul de ambiguu mai ales în partea sa inferioară – notele de la 1 la 4 (cum se diferențiază diferitele grade de nepregătire?); calificativele pot fi considerate mai operaționale, ținându-se seama că există o singură posibilitate pentru indicarea stării de pregătire (insuficient) și trei pentru diferențierea gradelor de pregătire (suficient, bine, foarte bine), iar folosirea descriptorilor de performanță asigură o mai mare obiectivitate în evaluare.

Eliminarea notelor și înlocuirea acestora cu calificative, introducerea descriptorilor de performanță au condus spre o altă manieră de realizare a evaluării în învățământul primar românesc. Avantajele sunt multiple, dar unul se detașează cu claritate: *evaluarea devine mai rațională, mai controlabilă, tocmai pentru că sunt niște criterii precise – descriptorii de performanță*. Aceștia pot fi utilizați cu relativă ușurință, ca instrument de evaluare.

Descriptorii de performanță surprind exact cunoștințele, abilitățile, competențele pe care un elev trebuie să le atingă pentru a fi evaluat cu calificativele FB, B, S. Prin stabilirea exactă a acestora, se conturează capacitățile relevante ce conduc la însușirea conținuturilor predate la diverse discipline. Descriptorii de performanță se formulează plecând de la obiectivele cadru și de referință și de la activitățile propuse în programe, descriind standarde curriculare de performanță.

Standardele curriculare de performanță pentru învățământul primar reprezintă o descriere sintetică la nivelul de competențe recomandate a fi dobândite de elevi până la sfârșitul clasei a IV-a.

În condițiile existenței unor standarde curriculare de performanță învățătorul are obligația:

- ✓ să asigure atingerea nivelului minim de către toți elevii clasei;
- ✓ să creeze condițiile ca fiecare elev să avanseze cât mai mult, în funcție de posibilitățile și disponibilitățile sale, către nivelul achizițiilor dezirabile, exprimate în documentele curriculare în termeni de performanță optimală.

Evaluarea la nivelul școlii primare presupune un sistem deschis de circulație a informației. Este necesar ca toți cei implicați direct (învățători și elevi) sau indirect (părinți, profesori, administrație) să cunoască funcțiile, cerințele, metodologia evaluării, modele de teste analoge celor prin care se intenționează testarea, în cazul în care aceasta are loc pe o scară mai largă, precum și rezultatele obținute.

Folosirea calificativelor și a descriptorilor de performanță nu sunt singurele schimbări din învățământul primar. Acest sistem de evaluare încearcă să restabilească echilibrul dintre evaluare scrisă și cea orală; aceasta din urmă, deși presupune un volum mare de timp pentru aprecierea tuturor elevilor și posibile blocaje datorate emoției sau timidității, prezintă avantaje deosebite ca: realizarea interacțiunii elev – învățător, demonstrarea stadiului de formare a unor capacități sau

competențe prin intervenția învățătorului cu întrebări ajutătoare, evidențierea gradului de comunicare și de interacționare al elevului.

O altă schimbare vizează folosirea cu o frecvență mai mare în practica școlară a unor metode și tehnici de evaluare precum: *observarea curentă* a comportamentului și a produselor activității elevilor, *autoevaluarea*, *evaluarea prin consultare în grupuri mici*, *evaluarea unor investigații sau proiecte*, *evaluarea prin portofoliu*, metode care oferă o apreciere globală a cunoștințelor, capacităților, aptitudinilor și a atitudinilor elevului.

Învățătorul trebuie să organizeze pe baza datelor oferite de noul sistem de evaluare un program de recuperare și aprofundare, care să permită fiecărui elev să atingă standardele curriculare de performanță la nivelul corespunzător potențialului propriu.

O altă schimbare o reprezintă modificarea raportului dintre evaluarea sumativă și evaluarea formativă, în sensul acordării unei ponderi mai mari celei din urmă; evaluarea sumativă inventariază, selectează, ierarhizează stabilind un rezultat final al unei secvențe de învățare și având drept scop măsurarea nivelului de realizare a obiectivelor pe un interval de timp determinat, în timp ce evaluarea formativă, continuă descrie achizițiile elevului în cursul învățării, în raport cu obiectivele stabilite, având în același timp, un caracter diagnostic și recuperativ.

Chiar dacă, în aceste condiții, activitatea de evaluare este mai dificilă și mai solicitantă pentru educator, ea este, cu siguranță, mai eficientă pentru elev și pentru activitatea didactică în ansamblu.

Modificările aduse sistemului de evaluare trebuie să respecte, evident, principiile care o conturează ca fiind o operație esențială în procesul instructiv-educativ:

- ✓ Cadrele didactice trebuie să aibă în vedere că o evaluare sistematică și continuă se realizează nu numai pentru determinarea cu exactitate a rezultatelor elevilor și, eventual, pentru a-i clasifica, dar, mai ales, pentru a se regla activitatea proprie și a elevilor;
- ✓ Nu trebuie să se uite că evaluarea are efecte și la nivelul personalității elevilor, pentru că le afectează statutul în clasă și viața familială și, prin urmare, cadrele didactice trebuie să facă un efort pentru ca aceasta să se realizeze cu maximă obiectivitate și să se reușească, într-adevăr, să fie utilizată ca element motivațional;
- ✓ Elevii trebuie să fie convingși că propria lor activitate va fi supusă periodic unui control, dacă se dorește realizarea unei învățări sistematice și cu conștiinciozitate;
- ✓ Întotdeauna, criteriile pe baza cărora se realizează notarea trebuie să fie transparente și pentru elevi, chiar și prin prezentarea lor verbală, pentru a nu induce elevului o stare de frustrare și pentru a-l ajuta pe acesta să-și dezvolte capacitatea de autoapreciere.

Bibliografie:

1. JINGA, I. NEGREȚ, I. Învățarea eficientă. București: Editura Editis. Paideia, 1994. 256 p. ISBN: 973-41-0320-2

2. RADU, T. I. Evaluarea în procesul didactic. București: Editura Didactică și Pedagogică, 2009. 288 p. ISBN 9789733023548
3. ROMAN, A. Evaluarea competențelor: perspective formative. București: Editura Pro Universitaria, 2014. 196 p. ISBN 978-606-26-0059-4
4. TOMA, S. Profesorul. Factor de decizie. București: Editura Tehnică, 1994. 108 p. ISBN: 973-31-0648-8

КОМПЕТЕНЦИЯ ВУЗОВСКОГО ПРЕПОДАВАТЕЛЯ – ВАЖНЕЙШИЙ ФАКТОР В ФОРМИРОВАНИИ ПРОФЕССИОНАЛЬНЫХ КОМПЕТЕНЦИЙ БУДУЩЕГО УЧИТЕЛЯ

Надежда ОВЧЕРЕНКО, доктор педагогических наук, доцент,

Государственный педагогический университет им. Иона Крянгэ, Кишинэу, Республика Молдова

<https://orcid.org/0000-0003-0048-2794>

CZU: 378.011.31

DOI: 10.46727/c.04-05-11-2022.p168-174

Adnotare. Articolul oferă o analiză comparativă a competențelor ca rezultat al educației. Competența cadrului didactic universitar este cel mai important factor în formarea competențelor profesionale ale studenților-viitorilor pedagogi. Competența este parte integrantă a unei instituții de învățământ, dar nivelul de cunoștințe și, mai ales, experiența dobândită este o componentă fundamentală a eficacității și prestigiului acestora. Competența universității reprezintă suma competențelor personalului său. Și aceasta este deja o valoare specifică. Competența cadrului didactic universitar este factorul determinant care influențează formarea specialiștilor pentru domeniul educației prin transferul cunoștințelor și experienței personale. În viziunea autorului articolului, suma competențelor cadrelor didactice universitare necesită a fi concepută nu drept o simplă adunare de competențe profesionale ale cadrelor didactice, ci - drept mecanism unic bine coordonat.

Cuvinte cheie: competențe, competență, erudiție, conservatorism, enciclopedie, profesionalism, paradigmă educațională.

Annotation. The article provides a comparative analysis of skills as an outcome of education. The competence of the university teaching staff is the most important factor in the formation of the professional competences of the students-future pedagogues. Competence is an integral part of an educational institution, but the level of knowledge and, above all, the experience gained is a fundamental component of their effectiveness and prestige. The competence of the university is the sum of the competences of its staff. And this is already a specific value. The competence of the university teaching staff is the determining factor that influences the training of specialists for the field of education through the transfer of personal knowledge and experience. In the view of the author of the article, the sum of the competences of university teaching staff needs to be conceived not as a simple collection of professional competences of teaching staff, but as a unique well-coordinated mechanism.

Key words: competences, competence, erudition, conservatism, encyclopedia, professionalism, educational paradigm.

Аннотация. В статье проводится сравнительно-сопоставительный анализ компетенций как результата образования. Компетенция и компетентность - едва ли не важнейшие рычаги этого процесса. Компетенция неотъемлемая часть учебного заведения, но достигнутый уровень познания и, особенно, опыта составляют основополагающий компонент их эффективности и престижа. Факт очевидный и в определенной мере абстрактный, ибо компетенция университета состоит из суммы компетенций его персонала. А это уже величина конкретная. Компетентность выступает определяющим фактором, воздействующим на подготовку специалистов путем передачи личных знаний и опыта, и на образовательный уровень всего университета. Сумма компетенций педагогов, представляется автору статьи, не простой совокупностью частей, а единым слаженным механизмом.